

**ІНШОМОВНА МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК БАЗОВИЙ КОНСТРУКТ ЙОГО
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ**

Котенко О. В.

завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

Одним з пріоритетних завдань освітньої системи України сьогодні є підготовка вчителів початкової школи (ПШ), належним чином кваліфікованих до навчання іноземних мов (ІМ) молодших школярів. Така необхідність виникла у зв'язку з уведенням в дію нового Державного стандарту початкової загальної освіти, відповідно до якого у загальноосвітніх навчальних закладах запроваджується обов'язкове вивчення іноземної мови з 2-го класу

Таким чином, системних змін потребує процес підготовки майбутніх учителів ПШ, який зумовлює переорієнтацію змісту професіоналізації таких фахівців на оптимізацію їх іншомовної педагогічної освіти.

Професійна підготовка майбутнього вчителя ПШ відбувається сьогодні у трьох стратегічних напрямках:

- Загально-теоретична підготовка (передбачає вивчення базових педагогічних дисциплін: дидактика, теорія та історія педагогіки, теорія виховання, школознавство, іноземні мови та ін.);
- Методична підготовка (студенти опановують методики навчання предметів ПШ);
- Психологічна підготовка (включає вивчення загальної та вікової психології, корекційної педагогіки, педагогічної психології та ін.)[4].

Впевнені, якщо перед учителем ПШ поставлено завдання формувати основи іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) молодшого школяра, нагальною потребою є оптимізація вище зазначених напрямів з метою посилення іншомовної філологічної та методичної складових на етапі його

професійної підготовки.

Навчання ІМ з професійною метою передбачає, в тому числі, знання закономірностей функціонування мови у суспільному просторі, її провідних функцій, особливостей породження іншомовного мовлення, взаємозв'язку між мовними й ментальними особливостями носіїв тієї чи іншої ІМ [2]. Це означає, що потрібно поглиблено вивчати дисципліни філологічного циклу: «Практична граматики ІМ», «Практична фонетика ІМ», «Практика усного та писемного мовлення (іноземна мова)», «Практичний курс ІМ», «Прагмалінгвістика», «Країнознавство» та ін.

Разом з тим, окрім оптимізації філологічної підготовки майбутнього вчителя ПШ, необхідно посилити його методичну підготовку до проведення уроків ІМ у ПШ. Переконані, що вчитель, який бездоганно володіє всіма аспектами й видами іншомовленнєвої діяльності, не є, по суті, вчителем, якщо не вміє навчити, не володіє технологіями, що дозволяють навчати. Зміст методичної підготовки має зводитись не тільки до формування стійких стереотипів майбутнього вчителя ПШ щодо форм та методів організації навчально-виховного процесу з ІМ у ПШ, а також специфіки формування видів мовно-мовленнєвої діяльності відповідно до психофізіологічного розвитку молодшого школяра. Важливим аспектом є акцентування уваги майбутнього фахівця на значущості професії вчителя ІМ, функціях, що на сьогодні їх виконує вчитель, принципах його діяльності, особистісних якостях, світоглядних орієнтирах, рефлексивних здібностях. Мова йде про досягнення достатнього рівня іншомовної методичної культури молодого спеціаліста, який у процесі професійної діяльності підвищуватиметься за умови активної, цілеспрямованої навчально-виховної діяльності та потреби у самовдосконаленні.

Відомо, що стратегічною метою будь-якого навчання є передача молодому поколінню накопиченої людством культури. Відповідно змістом освіти може бути культура як така. У контексті підготовки майбутнього вчителя ПШ змістом його іншомовної методичної освіти може бути лише

методична культура, тобто та частина загальної культури, яка накопичена у царині відповідної людської діяльності - навчанні ІМ.

Структурними компонентами іншомовної методичної культури фахівця є:

1. Фахові знання всіх компонентів процесу навчання ІМ у ПШ, а саме: мети, засобів, підходів до навчання ІМ дітей молодшого шкільного віку, структури навчально-виховного процесу з ІМ, методів, прийомів роботи вчителя ІМ, специфічних особливостей планування навчання ІМ як конкретного уроку, його місця в системі уроків, так і всього курсу вивчення ІМ у ПШ (когнітивний рівень);

2. Уміння використовувати прийоми власної педагогічної діяльності, що ґрунтується на досвіді роботи, тобто конструктивні здібності, які передбачають застосування методичних прийомів залежно від різних умов навчання ІМ (діяльнісний рівень);

3. Науковий світогляд, креативність, критичність мислення, постійне самовдосконалення, фасилітаторські здібності, ціннісна обумовленість професійного самовизначення, що передбачає перетворення наявних методичних знань та сформованих іншомовних умінь на систему власних життєвих цінностей (особистісно-мотиваційний рівень).

Формування іншомовної методичної культури майбутнього вчителя ПШ – це фундамент для розвитку психологічної, педагогічної культури, досконалого рівня володіння іноземною мовою, що у поєднанні складають професійну культуру педагога та сприяють його професійному зростанню.

Іншомовна методична культура, передусім, передбачає сформованість професійно-методичних умінь учителя ПШ використовувати сучасні технології у навчанні ІМ, методи та прийоми навчання ІМ; раціонально планувати і реалізовувати різні форми організації навчально-виховного процесу з ІМ як в урочний, так і позаурочний час; оцінювати рівень сформованості усіх складників ІКК учнів не порушуючи засади партнерства у процесі навчальної взаємодії з ними[1].

З урахуванням вище визначених структурних компонентів іншомовної методичної культури майбутнього вчителя ПШ, зазначимо, що студент-випускник педагогічного вишу у контексті набутих методичних знань має розумітись на:

- базових поняттях і категоріях методики навчання іноземних мов;
- методологічних засадах формування ІКК учнів;
- специфіці навчання конкретної ІМ у ПШ з урахуванням психофізіологічних характеристик дітей молодшого шкільного віку;
- основних формах, видах і способах контролю сформованості ІКК учнів на уроках ІМ у ПШ;
- основних організаційних формах навчально-виховного процесу з ІМ у ПШ;
- особливостях планування навчально-виховного процесу з ІМ у ПШ.

Студент-випускник педагогічного вишу в контексті розвинутих методичних умінь повинен уміти :

- визначати цілі навчання ІМ, дотримуватись загальнодидактичних та методичних принципів навчання ІМ;
- доцільно використовувати сучасні форми, методи, прийоми, засоби навчання ІМ, які сприятимуть ефективності оволодіння нею;
- аналізувати й ефективно обирати навчально-методичні комплекси з ІМ;
- раціонально планувати навчальну та позанавчальну діяльність з ІМ у ПШ;
- ефективно та доцільно використовувати систему вправ на формування мовної та мовленнєвої компетенції молодших школярів;
- сприяти формуванню соціокультурної, лінгвокраїнознавчої, полікультурної, дискурсивної компетенції учнів молодшого шкільного віку на уроках ІМ через раціональний добір навчального матеріалу, що відповідає мовленнєвій підготовці та віковим особливостям молодших школярів;
- раціонально та вмотивовано оцінювати навчальні досягнення учнів з ІМ, використовуючи різні форми та види контролю;

- враховувати особливості психофізіологічного розвитку дітей молодшого шкільного віку в процесі навчання ІМ[1;3].

Іншомовна методична культура є необхідним компонентом професійно-методичної майстерності майбутнього вчителя ПШ, його конкурентоздатності на ринку праці. Це означає, що вчитель ПШ спроможний досягти ефективності у процесі власної педагогічної діяльності лише за умови обізнаності у питаннях теоретичних та прикладних основ навчання ІМ; наявності відповідних професійно-особистісних якостей, життєвих цінностей; раціонального та методично доцільного використання цих знань на практиці, а також їх адаптації залежно від умов навчання.

Список використаних джерел:

1. Бігич, О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземних мов в початковій школі: навч. посіб. / О.Б.Бігич. – К. : Ленвіт, 2006. – С.11-32.
2. Гальскова, Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб. пособие [для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений] / Н.Д.Гальскова, Н.И.Гез. – 6-е изд., стер. – М. : Академия, 2009. –336с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Електроний ресурс] / наук. ред. укр. видання доктора пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєвої. - Режим доступу: http://www.britishcouncil.org/uk/ukraine-education-reform-european-framework-re_vstup.pdf - Заголовок з екрану.
4. Москалева, Н. С. Технология профессионально направленного обучения в подготовке учителя иностранного языка/ Н. С. Москалева // Иностранные языки в школе. – 2007 – №7. – С. 78-82.